

Liturgie

voor de ochtenddienst op zondag 25 september 2022,
aanvang 10.00 uur, in de Hervormde Kerk te Den Ham.

Voorganger:	Ds. N.H. de Graaf
Ouderling van dienst:	Jan Ruiterkamp
Organist:	Bram Jaspers
M.m.v.:	Elizabeth de Goeijen

Welkom en Mededelingen namens kerkenraad

Paaskaars aansteken

Lied: NLB 8b

1. Zie de zon, zie de maan,
zie de sterren in hun baan,
sterren ontelbaar, overal vandaan.
Onvoorstelbaar wonderlijk gedaan.
Heer, hoe heerlijk is uw naam!

2. Hoor de zee, hoor de wind,
hoor de regen als hij zingt,
druppels ontelbaar in de oceaan.
Onvoorstelbaar wonderlijk gedaan.
Heer, hoe heerlijk is uw naam!

3. Ruik een bloem, ruik een vrucht,
ruik de geuren in de lucht,
geuren ontelbaar zweven af en aan.
Onvoorstelbaar wonderlijk gedaan.
Heer, hoe heerlijk is uw naam!

4. Voel je hart, voel je huid,
voel je adem als je fluit.
Mensen ontelbaar, overal vandaan.
Onvoorstelbaar wonderlijk gedaan.
Heer, hoe heerlijk is uw naam!

5. Zie ik de zon, de sterren en de maan,
wat een wonder dat ik mag bestaan!
Heer, hoe heerlijk is uw naam!
Heer, hoe heerlijk is uw naam!

Stil gebed, Votum en Groet

Lied: Psalm 23c:1,2,3,4 en 5

1. Mijn God, mijn herder, zorgt voor mij,
wijst mij een groene streek;
daar rust ik aan een stille stroom -
en niets dat mij ontbreekt.

2. Hij geeft mijn ziel weer nieuwe kracht,
doet mij zijn wegen gaan,
de paden van gerechtigheid,
ter ere van zijn naam.

3. Al moet ik door het doodsravijn,
U gaat steeds aan mijn zij.
Ik vrees geen kwaad, uw herdersstaf
geeft steun en veiligheid.

4. Terwijl de vijand toe moet zien,
maakt U mijn tafel klaar.
U vult mijn beker, zalft mijn hoofd,
en redt mij in gevaar.

5. Uw trouw en goedheid volgen mij,
uw liefde, dag aan dag;
en wonen zal ik in Gods huis
zo lang ik leven mag.

Gebod van God

Lied: DNP Psalm 3:1-2:

1. O HEER, mijn vijand staat
met man en macht paraat
om tegen mij te strijden.
Hoor hoe men mij bespot:
'Hij krijgt geen hulp van God.'
Maar U zult mij bevrijden!
U bent mijn schild, mijn eer.
U richt mij op wanneer
mijn krachten het begeven.
Vanuit Jeruzalem
beantwoordt U mijn stem;
uw liefde laat mij leven.

2. Ik sliep gerust vannacht:
de HEER heeft nieuwe kracht
voor deze dag gegeven.
Ik vrees het leger niet
dat mij als mikpunt ziet
en uit is op mijn leven.
Sta op, mijn God, en raak
mijn vijand op de kaak;
verbrijzel al zijn tanden.
HEER, help ons in de strijd.
Bevrijd uw volk en spreid
uw zegenende handen.

Gebed om de leiding van de Geest bij de opening van het Woord

Schriftlezing: 2 Samuël 18-19 (waarschijnlijk 18:1-19:9) NBV21

18¹David monsterde zijn troepen, en stelde over elke eenheid van duizend en van honderd man een bevelhebber aan. ² Hij verdeelde het leger in drieën: een derde deel kwam onder bevel van Joab, een derde deel onder bevel van diens broer Abisai en een derde deel onder bevel van de Gatiet Ittai. De koning sprak tot de troepen: 'Ik zal persoonlijk met jullie ten strijde trekken.' ³'Nee, doet u dat niet,' wierpen ze tegen. 'Als wij moeten vluchten, zal niemand dat erg vinden. Zelfs als de helft van ons sneuvelt, zal niemand dat erg vinden. Maar u bent evenveel waard als tienduizend van ons. Daarom is het beter dat u ons vanuit de stad bijstaat.' ⁴De koning antwoordde: 'Ik zal doen wat jullie het beste lijkt.' Hij stelde zich op bij de poort, en de troepen rukten uit in eenheden van honderd en van duizend. ⁵Aan Joab, Abisai en Ittai beval hij: 'Treed niet te hard op tegen mijn jongen, tegen Absalom.' Heel het leger hoorde wat de koning de bevelhebbers omtrent Absalom opdroeg. ⁶Het leger trok ten strijde, Israël tegemoet. In de bossen van Efraïm kwam het tot een treffen. ⁷Daar werd het leger van Israël verslagen door de mannen van David. Het was een zware slag: er sneuvelden die dag twintigduizend man. ⁸De strijdende partijen raakten over het hele gebied verspreid; er werden daar die dag meer mannen verslonden door het woud dan door het zwaard. ⁹Absalom, die op zijn muilnier reed, kwam plotseling oog in oog te staan met een aantal soldaten van David. Toen het muilnier onder een grote terebint doorging, raakte Absalom met zijn haren verstrikt in de takken. Zo bleef hij hangen tussen hemel en aarde, terwijl het muilnier verder draafde. ¹⁰Een van de soldaten zag het en vertelde het aan Joab: 'Ik heb Absalom gezien! Hij hangt in een boom!' ¹¹'Wat!' riep Joab. 'Heb je hem gezien? Waarom heb je hem dan niet meteen gedood? Ik had je er tien sjekel zilver en een koppelriem voor gegeven!' ¹² Maar de soldaat antwoordde Joab: 'Al zou u duizend sjekel zilver in mijn hand uitwegen, dan nog zou ik mijn hand niet opheffen tegen de zoon van de koning. De koning heeft u

en Abisai en Ittai immers ten overstaan van ons allen bevolen zijn zoon Absalom te sparen. ¹³En zelfs al zou ik tegen dat bevel zijn ingegaan, voor de koning blijft niets verborgen, en dan zou u zich buiten schot houden.’ ¹⁴‘Integendeel,’ riep Joab, ‘ik ga voorop!’ Hij greep drie stokken en stootte daarmee Absalom, die nog levend in de boom hing, in de borst. ¹⁵Tien van Joabs soldaten, zijn wapendragers, gingen om Absalom heen staan en sloegen op hem in tot hij dood was. ¹⁶Toen blies Joab op de ramshoorn ten teken dat de achtervolging van het leger van Israël moest worden gestaakt. ¹⁷Ze maakten Absalom los, gooiden hem ter plekke in een diep gat en stapelden er een grote berg stenen overheen. Het leger van Israël vluchtte; ieder keerde terug naar zijn eigen woonplaats.

¹⁸Absalom had bij zijn leven voor zichzelf een gedenksteen opgericht in de Koningsvallei. Omdat hij, zoals hij zei, geen zoon had om zijn naam te doen voortleven, gaf hij de gedenksteen zijn eigen naam. Tot op de dag van vandaag wordt deze het Gedenkteken van Absalom genoemd. ¹⁹Achimaäs, de zoon van Sadok, vroeg aan Joab: ‘Laat mij uw koerier zijn en het goede nieuws aan de koning gaan brengen dat de HEER hem recht heeft gedaan en hem uit de handen van zijn vijanden heeft bevrijd.’ ²⁰Joab antwoordde: ‘Maar je hebt geen goed nieuws vandaag! Een andere keer kun je goed nieuws brengen, maar vandaag heb je geen goed nieuws, want de zoon van de koning is dood.’ ²¹En hij gaf een Nubiër opdracht om aan de koning te gaan vertellen wat hij gezien had. De Nubiër boog voor Joab en rende weg. ²²Maar Achimaäs hield aan: ‘Toch wil ik ook koerier zijn. Laat mij de Nubiër achternagaan.’ Joab vroeg: ‘Waarom wil je dat dan, mijn jongen, als je geen nieuws te vertellen hebt dat de moeite waard is?’ ²³‘Toch doe ik het!’ ‘Ga dan maar,’ zei Joab. En Achimaäs rende weg, over de vlakte, en haalde de Nubiër in.

²⁴David had plaatsgenomen in het poortgebouw. De wachtpost ging op het dak van de stadspoort op de uitkijk staan. Daar zag hij iemand komen aanrennen, alleen. ²⁵Hij riep de koning toe wat hij zag, en de koning zei: ‘Als hij alleen is, brengt hij goed nieuws.’ De koerier kwam steeds dichterbij. ²⁶Toen zag de wachtpost nog iemand rennen, en hij riep naar de poortwachter: ‘Daar komt nog iemand aanrennen, ook

alleen.' De koning zei: 'Ook hij brengt goed nieuws.'²⁷ Toen zei de wachtpost: 'Aan de loop van de eerste koerier herken ik Achimaäs, de zoon van Sadok.' 'Die is betrouwbaar,' zei de koning, 'dus hij komt zeker goed nieuws brengen.'²⁸ 'Alles is goed!' riep Achimaäs de koning toe, en hij knielde, boog diep voorover en zei: 'Geprezen zij de HEER, uw God, die degenen die hun hand tegen de koning hebben opgeheven aan ons heeft uitgeleverd.'²⁹ 'En is alles goed met mijn jongen, met Absalom?' vroeg de koning. Achimaäs antwoordde: 'Toen Joab de koerier en mij op weg stuurde, zag ik net een grote oploop ontstaan, maar wat er precies aan de hand was weet ik niet.'³⁰ 'Wacht hier even,' zei de koning, en dat deed Achimaäs.³¹ Toen kwam de Nubiër binnen. Hij zei: 'Ik breng u goed nieuws, mijn heer en koning. Vandaag heeft de HEER u recht gedaan en u bevrijd uit de handen van degenen die tegen u in opstand waren gekomen.'³² 'En is alles goed met mijn jongen, met Absalom?' vroeg de koning. De Nubiër antwoordde: 'Moge het al uw vijanden en al uw tegenstanders vergaan zoals uw zoon.'

19¹Toen voer er een siddering door de koning. Jammerend trok hij zich terug in het vertrek boven de poort: 'Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Was ik maar dood in plaats van jij! Absalom, mijn zoon, mijn zoon!'

²Men vertelde aan Joab dat de koning huilde en rouwde over Absalom. ³Toen het leger hoorde dat de koning treurde om zijn zoon, sloeg de overwinningsroes om in een rouwstemming. ⁴Als dieven in de nacht slopen de soldaten die dag de stad binnen, als een leger dat zich schaamt dat het de strijd is ontvlucht. ⁵De koning had zijn gezicht in zijn handen verborgen en schreeuwde luid: 'Mijn zoon Absalom, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!' ⁶Toen ging Joab bij de koning binnen en zei: 'Vandaag hebt u al uw soldaten te schande gemaakt, terwijl zij uw leven en dat van uw zonen en dochters en dat van uw vrouwen en bijvrouwen hebben gered. ⁷U haat degenen die u liefhebben en u hebt degenen die u haten lief. Vandaag hebt u laten merken dat u geen waarde hecht aan uw bevelhebbers, noch aan uw manschappen. Vandaag weet ik zeker dat u het beter zou vinden

wanneer Absalom nog in leven was en wij allemaal waren gesneuveld. ⁸Komaan, sta op, ga naar buiten en steek uw mannen een hart onder de riem. Want bij de HEER, ik zweer u: als u nu niet naar buiten gaat, is er vannacht geen man meer bij u. En dat zou erger zijn dan al het kwaad dat u tot nu toe in uw leven is overkomen.’ ⁹De koning stond op en ging naar buiten. Men vertelde aan het leger dat de koning in de doorgang van de poort had plaatsgenomen, en het hele leger kwam zijn opwachting maken bij de koning. De Israëlieten waren gevlucht, ieder naar zijn eigen woonplaats. ¹⁰In heel het land, bij alle stammen van Israël, was men druk aan het beraadslagen: ‘De koning heeft ons bevrijd uit de greep van onze vijanden; hij was het die ons heeft gered uit de handen van de Filistijnen. Nu is hij het land uit gevlucht voor Absalom. ¹¹Maar Absalom, die wij tot koning hadden gezalft, is in de strijd gesneuveld. Laten we daarom een daad stellen en de koning naar huis terughalen.’ ¹²De uitspraak van de Israëlieten kwam de koning ter ore. Daarop zond koning David het volgende bericht aan de priesters Sadok en Abjatar: ‘Zeg tegen de oudsten van Juda: “Waarom zou u de laatsten zijn om de koning naar huis terug te halen? ¹³U bent mijn broeders, mijn vlees en bloed; waarom zou u de laatsten zijn om de koning terug te halen?” ¹⁴En tegen Amasa moet u zeggen: “Bent u niet mijn vlees en bloed? U zult voortaan het bevel over mijn leger voeren in plaats van Joab, en anders mag God met mij doen wat Hij wil.”’ ¹⁵Op die manier won hij de Judeeërs als één man voor zich. Ze stuurden bericht naar de koning: ‘Keer terug, met al uw manschappen.’

¹⁶De koning begaf zich op de terugreis. Toen hij bij de Jordaan kwam, stonden de Judeeërs bij Gilgal klaar om de koning te verwelkomen en hem te begeleiden bij het oversteken van de rivier. ¹⁷Onder hen bevond zich de Benjaminit Simi, de zoon van Gera, uit Bachurim. Haastig ging hij koning David tegemoet. ¹⁸Met hem waren duizend Benjaminiten meegekomen. Ook Siba, de dienaar van de familie van Saul, was erbij met zijn vijftien zonen en twintig knechten. Nog voor de koning de oever van de Jordaan had bereikt, renden zij de rivier in. ¹⁹Ze waadden door het water om de koning en zijn hofhouding

naar de overkant te helpen en zo een goede indruk op hem te maken. Toen de koning op het punt stond om de Jordaan over te steken, viel Simi voor hem op zijn knieën ²⁰en zei: 'Mijn heer, vergeef me alstublieft wat ik u heb misdaan. Ik smeek u, vergeet dat ik me tegen u heb misdragen op de dag dat u wegging uit Jeruzalem, mijn heer en koning, en reken het me niet aan. ²¹Ik, uw dienaar, weet dat ik gezondigd heb. Daarom, mijn heer en koning, ben ik u vandaag als eerste van alle nakomelingen van Jozef tegemoetgekomen.' ²²Abisai, de zoon van Seruja, nam het woord en zei: 'Simi verdient toch zeker de dood, hij heeft immers de gezalfde van de HEER vervloekt!' ²³ Maar David antwoordde: 'Wat heb ik met jullie te maken, zonen van Seruja? Juist vandaag moeten jullie me niet tegenwerken. Vandaag wordt in Israël niemand ter dood gebracht, want vandaag weet ik dat mijn koningschap over Israël is hersteld.' ²⁴En tegen Simi zei de koning: 'U zult niet sterven!' en hij zwoer het hem.

²⁵Ook Mefiboset, de kleinzoon van Saul, was de koning tegemoetgekomen. Vanaf de dag dat de koning was weggegaan tot nu, de dag waarop hij ongedeerd terugkeerde, had Mefiboset zijn voeten niet gewassen, zijn baard niet verzorgd en zijn kleren niet verschoond. ²⁶Toen hij de koning vanuit Jeruzalem tegemoetkwam, vroeg deze hem: 'Waarom bent u niet met me meegegaan, Mefiboset?' ²⁷ Hij antwoordde: 'Mijn heer en koning, mijn dienaar heeft me bedrogen. U moet weten dat ik me had voorgenomen om mijn ezel te zadelen en met u mee te rijden, omdat ik immers kreupel ben. ²⁸Toen heeft hij me erin laten lopen met zijn valse beschuldiging tegenover u. Maar mijn heer en koning is als een engel van God; doet u wat u het beste vindt. ²⁹U had het in uw macht om heel mijn familie ter dood te brengen, maar u nam mij op aan uw hof. Met welk recht zou uw dienaar zich dan nu nog bij u beklagen?' ³⁰De koning antwoordde: 'Genoeg hierover. U en Siba moeten het land maar delen.' ³¹Toen zei Mefiboset tegen de koning: 'Nu u ongedeerd bent teruggekomen, mijn heer en koning, mag hij wat mij betreft zelfs alles hebben.' ³² De Gileadiet Barzillai was uit Rogelim gekomen en had de koning vergezeld naar de Jordaan om hem uitgeleide te doen bij de oversteek van de rivier. ³³Hij was al heel oud, wel tachtig jaar.

Hij had de koning tijdens diens verblijf in Machanaïm van al het nodige voorzien; hij was een zeer vermogend man. ³⁴De koning zei tegen hem: 'Barzillai, ga met me mee de rivier over, dan zal ik u bij mij in Jeruzalem van al het nodige voorzien.' ³⁵Maar Barzillai antwoordde: 'Ik ben aan het einde van mijn levensdagen. Waarom zou ik nog met de koning meegaan naar Jeruzalem?' ³⁶Ik ben nu tachtig jaar. Wat valt er voor mij nog te genieten van het leven? Kan ik nog proeven wat ik eet en drink? Kan ik de stem nog horen van zangers en zangeressen? Waarom zou ik u dan nog tot last zijn, mijn heer en koning?' ³⁷Ik zou zelfs nauwelijks in staat zijn met u de rivier over te steken. Waarom zou u mij op die manier belonen?' ³⁸Laat uw dienaar toch teruggaan, zodat ik kan sterven in mijn eigen stad, bij het graf van mijn vader en mijn moeder. Neem liever Kimham met u mee, mijn heer en koning, en behandel hem zoals u voor ogen staat.' ³⁹De koning antwoordde: 'Kimham zal met mij meegaan, en ik zal hem behandelen zoals u voor ogen staat. Ik zal doen zoals u wenst.' ⁴⁰Ondertussen stak het leger de Jordaan over. Toen de koning aan de beurt was om over te steken, bedankte hij Barzillai en kuste hem vaarwel. Barzillai ging terug naar zijn woonplaats, ⁴¹en de koning vervolgde zijn reis naar Gilgal. Kimham ging met hem mee. Heel het volk van Juda had de koning bij zijn doortocht begeleid, en de helft van het volk van Israël. ⁴²De Israëlieten kwamen op de koning af en vroegen hem: 'Waarom hebben onze broeders, de Judeeërs, beslag op u gelegd door u en uw gevolg bij het oversteken van de Jordaan te begeleiden terwijl u al omringd was door uw manschappen?' ⁴³Maar de Judeeërs wierpen tegen: 'De koning is immers aan ons verwant! Waarom maken jullie je zo kwaad? Laten we ons soms door de koning onderhouden? Worden we soms door hem bevoordeeld?' ⁴⁴De Israëlieten antwoordden: 'Wij hebben tien keer zoveel aandeel in het koningschap, en ook op David hebben wij meer recht dan jullie. Waarom doen jullie zo geringschattend? Hebben wij soms niet als eersten besloten dat we onze koning zouden terughalen?' Maar de Judeeërs stonden sterker dan de Israëlieten.

Lied: *'Dapper als David'* - Elly en Rikkert

Ik ben dapper dapper dapper, net als David
En niet bang bang bang om door te gaan,
Ik ben dapper dapper dapper net als David,
Samen met mijn God
Samen met mijn God
Kan ik elke reus verslaan!

Als ik speel op het schoolplein
En ik word gepest,
Loop ik toch niet weg
Al ben ik kleiner dan de rest

Want...
Ik ben dapper dapper dapper, net als David
En niet bang bang bang om door te gaan,
Ik ben dapper dapper dapper net als David,
Samen met mijn God
Samen met mijn God
Kan ik elke reus verslaan!

Als ik lig in het donker
En ik zie een schim (of: spin)
Doe ik gauw het licht aan,
Ik ben klein, maar ik ben slim
Want...
Ik ben dapper dapper dapper, net als David
En niet bang bang bang om door te gaan,
Ik ben dapper dapper dapper net als David,
Samen met mijn God
Samen met mijn God
Kan ik elke reus verslaan!

Wil je overwinnen
Maar je bent niet sterk,
Met geloof beginnen
Is het halve werk!

Want...
Ik ben dapper dapper dapper, net als David
En niet bang bang bang om door te gaan,
Ik ben dapper dapper dapper net als David,
Samen met mijn God
Samen met mijn God
Kan ik elke reus verslaan!

Verkondiging

Lied: 'Je hoeft niet bang te zijn'
Je hoeft niet bang te zijn
al gaat de storm tekeer.
Leg maar gewoon je hand
in die van onze Heer.

Je hoeft niet bang te zijn
als oorlog komt of pijn.
De Heer zal als een muur,
rondom je leven zijn.

Je hoeft niet bang te zijn
al gaan de lichten uit.
God is er en Hij blijft,
als jij je ogen sluit.

Inzameling van de Gaven

Dankgebed, Voorbede, Stil gebed, Onze Vader

Lied: NLB 1010: 1 en 3

1. Geef vrede, Heer, geef vrede,
de wereld wil slechts strijd.
Al wordt het recht beleden,
de sterkste wint het pleit.
Het onrecht heerst op aarde,
de leugen triomfeert,
ontluistert elke waarde,
o red ons, sterke Heer.

3. Geef vrede, Heer, geef vrede,
Gij die de vrede zijt,
die voor ons hebt geleden,
gestreden onze strijd,
opdat wij zouden leven
bevrijd van angst en pijn,
de mensen blijdschap geven
en vredestichters zijn.

Wegzending en Zegen